Μητροπολίτης Βολοκολάμσκ Ιλαρίωνας: «Να συμβάλουμε στον πολλαπλασιασμό του καλού και της εντεταλμένης από τον Θεό δικαιοσύνης»

Το παλαιότερο αυτό Συνοδικό Τμήμα αποκαλείται συνήθως εκκλησιαστικό υπουργείο Εξωτερικών. Πράγματι, το Τμήμα Εξωτερικών Εκκλησιαστικών Σχέσεων (ΤΕΕΣ) της Ρωσικής Ορθόδοξης Εκκλησίας, που ιδρύθηκε αμέσως μετά τη λήξη του Μεγάλου Πατριωτικού Πολέμου, καλείτο πρωτίστως να συνάψει επαφές σε διεθνές επίπεδο. Για τις προκλήσεις των εποχών, στις οποίες χρειάστηκε να ανταποκρίνεται το ΤΕΕΣ κατά τη διάρκεια της 75ετούς ιστορίας του, για το έργο και τις προοπτικές του μίλησε στο «Περιοδικό του Πατριαρχείου Μόσχας» ο πρόεδρος του Τμήματος Εξωτερικών Εκκλησιαστικών Σχέσεων του Πατριαρχείου Μόσχας μητροπολίτης Βολοκολάμσκ Ιλαρίωνας.

Να σώσουμε τα θεολογικά σχολεία και τις μονές

Το Τμήμα Εξωτερικών Εκκλησιαστικών Σχέσεων ιδρύθηκε το 1946, όταν η Ρωσική Ορθόδοξη Εκκλησία μόλις άρχιζε να αναγεννάται από τις στάχτες μετά τους σκληρότατους διωγμούς της δεκαετίας του 1930 και τις δεινότατες δοκιμασίες, που προκάλεσε ο πόλεμος. Επί τρείς δεκαετίες, που μεσολάβησαν μετά τα χρόνια της Οκτωβριανής Επανάστασης, χάθηκαν σχεδόν όλοι οι δίαυλοι επικοινωνίας, που είχαν καλλιεργηθεί προεπαναστατικά. Η επαφή με τη ρωσική εκκλησιαστική διασπορά είχε σε μεγάλο βαθμό διακοπεί. Όλο ουσιαστικά το σύστημα των εξωτερικών εκκλησιαστικών σχέσεων χρειαζόταν να οικοδομηθεί εκ νέου.

Αυτή την αποστολή επωμίσθηκε ο πρώτος πρόεδρος του Τμήματος αοίδιμος μητροπολίτης Κρουτίτσης και Κολόμνας Νικόλαος Γιαρουσέβιτς. Μαζί με ολιγάριθμη ομάδα συνεργατών επί σχεδόν μια δεκαπενταετία εργαζόταν για την αναγέννηση και αναβάθμιση των παραδοσιακών μορφών διεκκλησιαστικών σχέσεων. Ο πρώτος πρόεδρος του Τμήματος εγκαινίασε πάρα πολλές νέες κατευθύνσεις στο πεδίο της εκκλησιαστικής δραστηριότητας στο εξωτερικό, καθορίζοντας εν πολλοίς τον προσανατολισμό της περαιτέρω ανάπτυξής της. Ο μακαριστός κ. Νικόλαος αφιέρωνε πολύ χρόνο στη σύναψη επαφών με κοινωνικές οργανώσεις, το κράτος, τον κόσμο της πολιτικής, της επιστήμης, του πολιτισμού. Ο μητροπολίτης Νικόλαος άρχισε να εργάζεται και να αναπτύσσει τη δράση της Εκκλησίας στο εξωτερικό πριν ακόμη ιδρυθεί το ΤΕΕΣ, το φθινόπωρο του 1945, όταν πραγματοποίησε ταξίδι στη Γαλλία για να συνδέσει με τη Ρωσική Εκκλησία τον μητροπολίτη Ευλόγιο Γκεοργκιέφσκι και τους βοηθούς του επισκόπους, καθώς και τον μητροπολίτη Σεραφείμ Λουκιάνοφ. Στη συνέχεια ο μητροπολίτης Νικόλαος ηγήθηκε των αντιπροσωπειών του Πατριαρχείου Μόσχας, που μετέβησαν στην Αγγλία, τη Ρουμανία, την Τσεχοσλοβακία, την Ουγγαρία και άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Επίσης ήταν από τους πρωτεργάτες της Διασκέψεως των επικεφαλής και εκπροσώπων των κατά τόπους Ορθοδόξων Εκκλησιών τον Ιούλιο του 1948, που ήταν αφιερωμένη στους εορτασμούς της 500ής επετείου του αυτοκεφάλου της Ρωσικής Εκκλησίας. Η προετοιμασία από τον μητροπολίτη Νικόλαο της ένταξης στο Παγκόσμιο Συμβούλιο Εκκλησιών (Π.Σ.Ε.), που διήρκεσε περισσότερο από δέκα χρόνια, στέφθηκε με επιτυχία, όταν η Ρωσική Εκκλησία εντάχθηκε σε αυτή την οργάνωση βάσει εκείνων των αρχών, τις οποίες ο ίδιος χάραξε: «Συμφωνούμε... αποκλειστικά εν ονόματι του πανορθοδόξου μας καθήκοντος να υπηρετούμε την επανένωση όλων των χριστιανών στους κόλπους της Εκκλησίας του Χριστού, η οποία είναι η Αγία Ορθοδοξία, που διατήρησε πλήρως και στο ακέραιο την ἅπαξ παραδοθεῖσα τοῖς ἁγίοις πίστη... Και ακριβώς χάρη στο Π.Σ.Ε. η φωνή της Ορθοδόξου Καθολικής Εκκλησίας δύναται να ηχήσει σε όλον τον κόσμο».

Επόμενος πρόεδρος του ΤΕΕΣ αναδείχθηκε το 1960 ο επίσκοπος Ποντόλσκ και στη συνέχεια μητροπολίτης Λένινγκραντ και Νόβγκοροντ Νικόδημος Ρότοφ. Αμέσως προχώρησε στην αναδιαμόρφωση του Τμήματος και σε σημαντική διεύρυνση της δομής του. Συγκροτήθηκαν η οικουμενική και η ειρηνευτική ομάδα, που ασχολήθηκαν με ζητήματα επιστημονικού-θεολογικού και κοινωνικού-πολιτικού περιεχομένου και μια ομάδα για τη μελέτη του ρωμαιοκαθολικισμού. Το 1969 στην αρμοδιότητα του προέδρου του Τμήματος περιήλθε το Τμήμα Μεταπτυχιακών Σπουδών παρά τη Θεολογική Ακαδημία Μόσχας.

Επί μητροπολίτη Νικοδήμου πραγματοποιήθηκε σημαντική διεύρυνση των διαχριστιανικών επαφών. Αυτό μαρτυρά και η ένταξη της Ρωσικής Εκκλησίας στο Π.Σ.Ε. το 1961, η συμμετοχή εκπροσώπων του Πατριαρχείου Μόσχας στη Β΄ Βατικάνειο Σύνοδο κατά τα έτη 1962–1965 και η έναρξη των διμερών θεολογικών διαλόγων της Ρωσικής Εκκλησίας με τις Ευαγγελικές εκκλησίες, τις εκκλησίες της Αγγλικανικής ομολογίας και τη Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία. Ιστορική σημασία είχε και η ειλημμένη το 1971 με πρωτοβουλία του μητροπολίτη Νικοδήμου απόφαση της Τοπικής Κληρικο-λαϊκής Συνάξεως της Ρωσικής Ορθοδόξου Εκκλησίας περί άρσεως των αναθεματισμών κατά των παλαιών ρωσικών ιεροτελεστιών και όσων τις χρησιμοποιούν, η οποία έθεσε θεμέλιο για την υπερκέραση του επώδυνου σχίσματος, που είχε δημιουργηθεί από τον 17ο ακόμη αι. Χάρη στις προσωπικές προσπάθειες του κ. Νικοδήμου επιτεύχθηκε η διατήρηση της παρουσίας του ρωσικού μοναχισμού στο Άγιο Όρος, ο οποίος απειλείτο με πλήρη εξαφάνιση εξαιτίας της αδυναμίας για πολιτικούς λόγους επί πολλά χρόνια να επανδρωθεί η ρωσική αγιορείτικη αδελφότητα με καταγόμενους από την πατρίδα μας.

Πολλά έπραξε ο μητροπολίτης Νικόδημος και για την ανακήρυξη του αυτοκεφάλου της Ορθοδόξου Εκκλησίας στην Αμερική το 1970 και για την ανακήρυξη το ίδιο έτος του αυτονόμου της Ορθοδόξου Εκκλησίας της Ιαπωνίας. Εντός της Σοβιετικής Ένωσης αξιοποίησε τη διεθνή δράση, προκειμένου να αποτρέψει το κλείσιμο και την κατεδάφιση ιερών μονών και ναών. Έτσι, μέσω της προσελκύσεως της διεθνούς προσοχής ο μητροπολίτης Νικόδημος κατόρθωσε να διασώσει και να αποτρέψει το κλείσιμο των Θεολογικών Σχολών του Λένινγκραντ, ιδρύοντας σε αυτές σχολή αλλοδαπών φοιτητών. Παράλληλα, επιτυγχάνοντας τον διορισμό νέων επισκόπων στους θρόνος του εξωτερικού, δημιουργούσε δυνατότητες για την περαιτέρω μετάθεσή τους στο κανονικό έδαφος της Εκκλησίας με αποτέλεσμα η ιεραρχία της Ρωσικής Ορθοδόξου Εκκλησίας να ανανεωθεί και να αυξηθεί σημαντικά. Ο μητροπολίτης Νικόδημος ανέπτυξε όλη αυτή την πολυσχιδή δραστηριότητα, παρά τα εμπόδια, που ήγειραν οι πολιτικές αθεϊστικές Αρχές.

Γραμμή ειρήνης και διαλόγου με τις πολιτειακές Αρχές

Από τον Μάρτιο ακόμη του 1961 η Ιερά Σύνοδος όρισε ώστε ο πρόεδρος του ΤΕΕΣ να είναι επίσκοπος και να απολαμβάνει το καθεστώς του μονίμου μέλους της Ιεράς Συνόδου. Τούτο αποδείκνυε τη μεγάλη ευθύνη, που ανατίθετο από τη Ρωσική Εκκλησία στον πρόεδρο του ΤΕΕΣ και στο πρόσωπό του σε όλο το Τμήμα.

Το 1972 διαδέχθηκε τον μητροπολίτη Νικόδημο στη θέση του προέδρου ο μητροπολίτης Ιουβενάλιος Πογιαρκόφ. Η προεδρία του χαρακτηρίζεται από την ενεργό ειρηνευτική δράση της Ρωσικής Εκκλησίας. Είχε μεγάλη σημασία ενώπιον του κράτους, το οποίο κατέβαλε τη δεκαετία του 1970 προσπάθειες για την εκτόνωση της διεθνούς έντασης. Εκείνη την περίοδο η Ρωσική Εκκλησία ήταν ένας από τους κύριους συμμετέχοντες στα ειρηνευτικά συνέδρια, ενώ η υψηλή αξιολόγηση εκείνων των συναντήσεων από τους δυτικούς εταίρους επηρέαζε ουσιαστικά στην αποτίμηση από τη σοβιετική ηγεσία όλης της εξωτερικής δραστηριότητας της Εκκλησίας.

Από το 1982 πρόεδρος του Τμήματος για σχεδόν εννιά χρόνια ανέλαβε ο μητροπολίτης Φιλάρετος Βαχρομέγεφ. Η προεδρία του συνέπεσε με την προπαρασκευή της Ρωσικής Ορθοδόξου Εκκλησίας για τον εορτασμό της χιλιετίας της Βαπτίσεως των Ρως και με τον ίδιο τον εορτασμό. Το Τμήμα υπό την διεύθυνση του μητροπολίτη Φιλαρέτου προσέφερε εξαιρετική σε έκταση, πολυπλοκότητα και σημασία συμβολή στην κοινή εκκλησιαστική διαδικασία, που συνδέθηκε με τον εορτασμό τον Ιούνιο 1988 της επετείου αυτού του σπουδαίου για τον ρωσικό λαό και όλη την Ορθόδοξη Εκκλησία γεγονότος. Ο εορτασμός προσέλαβε ευρύ κοινωνικό χαρακτήρα και αποτέλεσε ισχυρότατο κίνητρο για την αποκατάσταση της πρέπουσας θέσεως της Ρωσικής Ορθοδόξου Εκκλησίας στη ζωή της χώρας, στη σταδιακή αναγέννηση των μακραίωνων παραδόσεων της διακονίας της.

Το 1990 επικεφαλής του Τμήματος ανέλαβε ο αρχιεπίσκοπος Σμολένσκ και Καλίνινγραντ Κύριλλος, ο οποίος σύντομα προήχθη στο βαθμό του μητροπολίτη. Είναι συνομήλικος του Τμήματος και με την Πρόνοια του Θεού πεπρωμένο του ήταν να συνδέσει τη ζωή του με αυτό το παλαιότατο

συνοδικό ίδρυμα.

Η συμμετοχή του στην εξωτερική εκκλησιαστική δράση άρχισε επί του μητροπολίτη Νικοδήμου, όταν συμπεριλήφθηκε στην αντιπροσωπεία της Ρωσικής Εκκλησίας στην Δ΄ Γενική Συνέλευση του Π.Σ.Ε στην Ουψάλα της Σουηδίας το 1968. Επί σχεδόν είκοσι χρόνια προήδρευσε του Τμήματος. Την περίοδο αυτή καταγράφηκαν ποιοτικές μεταβολές στη διάρθρωση και τη δράση του. Σε απολύτως νέο επίπεδο ανήλθε ο διάλογος με τις πολιτειακές Αρχές, επιτεύχθηκε η βελτίωση των εκκλησιαστικών και πολιτειακών σχέσεων, διευρύνθηκε και εμπεδώθηκε η συνεργασία με τις κοινωνικές, επιστημονικές, πολιτικές και πολιτιστικές οργανώσεις.

Χρησιμοποιώντας καταρτισμένα στελέχη η Ιερά Σύνοδος της Ρωσικής Ορθοδόξου Εκκλησίας συγκρότησε νέα τμήματα: θρησκευτικής παιδείας και κατηχήσεως, για τη συνεργασία με τις ένοπλες δυνάμεις και τις υπηρεσίες δημοσίας τάξεως, νεολαίας, κοινωνικής διακονίας κ.ά. Με βάση τις συλλογές βιβλίων του Τμήματος συγκροτήθηκε η Συνοδική Βιβλιοθήκη της Ρωσικής Ορθοδόξου Εκκλησίας. Το φάσμα των υποχρεώσεων του Τμήματος ήταν εξαιρετικά ευρύ, γι᾽ αυτό και η συγκρότηση νέων συνοδικών ιδρυμάτων, επιτροπών και λοιπών εκκλησιαστικών οργανισμών, όπως και η μεταβίβαση σε αυτούς αρμοδιοτήτων ώστε να δραστηριοποιηθούν προς αυτές τις κατευθύνσεις, επέτρεψαν στο Τμήμα να διεξάγει έργο σε νέους τομείς συνεργασίας με τον έξω κόσμο, με τους οποίους δεν είχε ακόμη εξοικειωθεί.

Λόγω των ανωτέρω το Τμήμα αναδιοργανώθηκε. Εμφανίσθηκαν οι γραμματείες επί διορθοδόξων υποθέσεων, επί των σχέσεων Εκκλησίας και κοινωνίας, επί διαχριστιανικών υποθέσεων, οι τομείς των ιδρυμάτων εξωτερικού, ορθοδόξου προσκυνήματος, αργότερα η υπηρεσία επικοινωνίας και ο τομέας δημοσιεύσεων. Τούτο οδήγησε σε ουσιαστική αύξηση της αποτελεσματικότητας του έργου του Τμήματος γενικότερα.

Η εποχή, κατά την οποία ο μητροπολίτης Κύριλλος ήταν επικεφαλής του Τμήματος Εξωτερικών Εκκλησιαστικών Σχέσεων, κατέστη για τη Ρωσική Εκκλησία περίοδος νέων δοκιμασιών. Κατέρρευσε η μεγάλη χώρα και στο έδαφός της δημιουργήθηκαν νέα κράτη. Τις τραγικές ημέρες της κρίσεως του Αυγούστου του 1991 η Εκκλησία, αποκτώντας κοινωνικό κύρος για πρώτη φορά σε πολλές δεκαετίες, έπρεπε να διατυπώσει τη στάση της έναντι των τρεχουσών πολιτικών εξελίξεων και να το πράξει αυτό υπό συνθήκες, κατά τις οποίες ασκείτο σε αυτήν ισχυρότατη πίεση. Χάρη στη συντονισμένη εργασία του ΤΕΕΣ και του προέδρου του επιτεύχθηκε να δοθεί μια αξιοπρεπής και ζυγισμένη απάντηση, να υψωθεί η φωνή της εναντίον της αιματοχυσίας και της αδελφοκτονίας.

Δραστήριες ενέργειες απαιτήθηκαν από τη Ρωσική Εκκλησία και το 1993, όταν η αντιπαράθεση μεταξύ του προέδρου της Ρωσίας και των πολιτικών του αντιπάλων οδήγησε τη χώρα στο χείλος του εμφυλίου. Κομβικό ρόλο στην προετοιμασία και τη διεξαγωγή αυτών των περίπλοκων συνομιλιών διαδραμάτισε το ΤΕΕΣ με επικεφαλής τον μητροπολίτη Κύριλλο.

Το Ουκρανικό ζήτημα και άλλα προβλήματα στην ημερήσια διάταξη

Την ίδια στιγμή η Ρωσική Ορθόδοξη Εκκλησία ήλθε αντιμέτωπη με σοβαρά προβλήματα στον θρησκευτικό τομέα. Τα τέλη του 20ού αι. αποτέλεσαν εποχή αναγεννήσεως της ουνίας στην Ουκρανία. Με την υποστήριξη των τοπικών Αρχών οι ουνίτες άρχισαν να καταλαμβάνουν ναούς του Πατριαρχείου Μόσχας, δολοφονούσαν ιερείς, ασκούσαν βία σε ορθοδόξους χριστιανούς και εξαπέλυαν σφοδρή εκστρατεία απαξιώσεως των ορθοδόξων χριστιανών στα μέσα μαζικής ενημερώσεως.

Για τον μητροπολίτη Κύριλλο ως πρόεδρο του Τμήματος Εξωτερικών Εκκλησιαστικών Σχέσεων το πρόβλημα της ουνίας ήταν ένα από τα κομβικά τη δεκαετία του 1990 και στις αρχές του 2000. Αυτό το θέμα ευρισκόταν στο επίκεντρο της ημερήσιας διάταξης των σχέσεων της Ρωσικής Ορθοδόξου Εκκλησίας με τη Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία. Αποτέλεσμα των προσπαθειών του Τμήματος κατέστη η μεταστροφή όλου του διαλόγου Ορθοδόξων-Ρωμαιοκαθολικών προς το θέμα της ουνίας, πράγμα, που με την πάροδο του χρόνου οδήγησε στην επίσημη αναγνώριση από την ρωμαιοκαθολική πλευρά του εσφαλμένου της μεθοδολογίας του ουνιτισμού και του προσηλυτισμού στις σχέσεις με τις Ορθόδοξες Εκκλησίες.

Η διάλυση της ΕΣΣΔ, εκτός πολλών δεινότατων κοινωνικών και οικονομικών συνεπειών, προκάλεσε σειρά διεθνικών συγκρούσεων στη Μολδαβία, το Τατζικιστάν, τη Γεωργία, την Αρμενία και το Αζερμπαϊτζάν. Χάρη στην πρωτοβουλία του προέδρου του ΤΕΕΣ, πραγματοποιήθηκε συνάντηση των επικεφαλής και αντιπροσώπων των παραδοσιακών θρησκευτικών οργανισμών της Ρωσίας: της Ρωσικής Ορθοδόξου Εκκλησίας, των κοινοτήτων των ακολούθων του ισλάμ, του ιουδαϊσμού και του βουδισμού, στην οποία αποφασίσθηκε η συγκρότηση του Διαθρησκειακού Συμβουλίου της Ρωσίας.

Ο μητροπολίτης Κύριλλος οργάνωσε τη διαδικασία σύνταξης του σπουδαιότατου εγγράφου, το οποίο παρουσιάζει την εκκλησιαστική στάση έναντι ποικίλων κοινωνικών φαινομένων και προβλημάτων, τις «Αρχές του κοινωνικού δόγματος της Ρωσικής Ορθοδόξου Εκκλησίας», που υιοθετήθηκαν στην επετειακή Ιερά Σύνοδο της Ιεραρχίας το 2000. Στις 17 Μαΐου 2007 επιτεύχθηκε ένα γεγονός τεράστιας σημασίας: υπεγράφη η Πράξη της κανονικής κοινωνίας του Πατριαρχείου Μόσχας και της Υπερορίου Ρωσικής Εκκλησίας, δηλαδή αποκαταστάθηκε η πλήρης ενότητα της Ρωσικής Εκκλησίας, πράγμα, που υπήρξε αποτέλεσμα μακρών διαβουλεύσεων και συνομιλιών, οι οποίες διεξήχθησαν με την ενεργό συμμετοχή του Τμήματος και του προέδρου του προσωπικά.

Οι ιστορικοί και πολιτικοί συγκλονισμοί των αρχών της δεκαετίας του 1990 δεν παρέκαμψαν την Εκκλησία. Όταν το 1992 ο Φιλάρετος Ντενισένκο, ως μητροπολίτης Κιέβου και πάσης Ουκρανίας τότε, απειλούσε την Ιερά Σύνοδο Ιεραρχίας της Ρωσικής Ορθοδόξου Εκκλησίας ότι θα εγκατέλειπε το Πατριαρχείο Μόσχας, ο μητροπολίτης Κύριλλος ως πρόεδρος του Τμήματος, με την ενέργεια και τις πρωτοβουλίες, που τον χαρακτηρίζουν, προσπάθησε να τον σταματήσει και τότε σχεδόν τα κατάφερε. Όμως μετά τη Σύνοδο ο Φιλάρετος, παρά την ένορκη υπόσχεσή του αρνήθηκε να

παραιτηθεί οικειοθελώς από τον θρόνο του Κιέβου και ακολούθησε τον δρόμο του σχίσματος. Έκτοτε ο πρόεδρος του ΤΕΕΣ χρειάστηκε να καταβάλλει πολλές δυνάμεις για να αντιμετωπίσει το σχίσμα.

Κανείς επαρχιούχος επίσκοπος της Ουκρανικής Εκκλησίας δεν ακολούθησε τον Φιλάρετο στο σχίσμα, άντεξαν όλες οι μονές και οι συντριπτική πλειονότητα των ενοριών. Η Ουκρανική Ορθόδοξη Εκκλησία διατήρησε την υποστήριξη του πληθυσμού της Ουκρανίας και παρέμεινε η μεγαλύτερη ομολογία της χώρας. Επανειλημμένως έλαβαν χώρα περιστατικά μετάνοιας από σχισματικούς «κληρικούς» και η επανένταξή τους στην κανονική Εκκλησία.

Το 1992 σημαδεύθηκε από τη θλιβερή ρήξη στις σχέσεις με το Πατριαρχείο Ρουμανίας, το οποίο δέχθηκε στους κόλπους του τους σχισματικούς της Μολδαβίας, δημιουργώντας για εκείνους τη λεγόμενη «μητρόπολη Βεσσαραβίας».

Παρόμοια κατάσταση διαμορφώθηκε στην Εσθονία. Αφότου το 1990 η χώρα ανέκτησε την ανεξαρτησία της, εμφανίσθηκε μια μικρή ομάδα σχισματικών, την οποία το 1996 το Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως δέχθηκε στη δικαιοδοσία του. Τούτο προκάλεσε διακοπή της ευχαριστιακής κοινωνίας με το Πατριαρχείο Μόσχας. Η Ρωσική Ορθόδοξη Εκκλησία ουδέποτε συμφώνησε με τις ληστρικές ενέργειες του Φαναρίου στην Εσθονία, αλλά στη συνέχεια, για χάρη της διαφύλαξης της ενότητας της οικουμενικής Ορθοδοξίας, προέβη σε συνομιλίες, αποκατέστησε την κοινωνία με το Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως και με οριακή οικονομία δέχθηκε τη συνύπαρξη δύο δικαιοδοσιών στην Εσθονία.

Στα δύσκολα για την κανονική Ουκρανική Ορθόδοξη Εκκλησία χρόνια το Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως συστηματικά παρείχε μυστική, αλλά ενίοτε και ανοικτή υποστήριξη προς το εκκλησιαστικό σχίσμα στην Ουκρανία. Το 1993–1995 δέχθηκε σε κοινωνία σχισματικές κοινότητες της διασποράς με την «ιεραρχία» τους. Καταβλήθηκαν προσπάθειες δημιουργίας των λεγόμενων «μετοχίων» του Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως.

Στα λόγια το Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως αναγνώριζε τη μητρόπολη Κιέβου ως μέρους του Πατριαρχείου Μόσχας, αλλά στην πραγματικότητα, παρακάμπτοντας την Εκκλησία μας, το Φανάρι διεξήγαγε μυστικές αποσχιστικές συνομιλίες με σχισματικούς και τις ουκρανικές Αρχές για τη νομιμοποίηση του ουκρανικού σχίσματος. Ένα από τα στάδια αυτής της διαδικασίας αποτέλεσε η έλευση το 2008 του Πατριάρχη Βαρθολομαίου στο Κίεβο χωρίς πρόσκληση του Πατριάρχη Μόσχας και Πασών των Ρωσσιών ή του κανονικού μητροπολίτη Κιέβου. Ήταν γνωστό ότι σκοπός της επισκέψεως ήταν η αναγνώριση της σχισματικής δομής του Φιλαρέτου Ντενισένκο και η χορήγηση σε αυτή του καθεστώτος της αυτοκεφαλίας. Οι προσπάθειες όμως του Φαναρίου να εξασφαλίσει στην τυχοδιωκτική ενέργειά του την υποστήριξη των άλλων Προκαθημένων των κατά τόπους Εκκλησιών απέτυχαν, ενώ η ταυτόχρονη έλευση στο Κίεβο του μακαριστού Πατριάρχη Αλεξίου Β΄ ματαίωσε οριστικά αυτό το σχέδιο. Η εισπήδηση του Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως στην Ουκρανία επιτεύχθηκε τότε να παρεμποδισθεί.

Σκοπός είναι να ενημερώσουμε τον κόσμο για τη δραστηριότητα της Ρωσικής Εκκλησίας στο εξωτερικό

Το 2009 η Πρόνοια του Θεού κάλεσε τον μητροπολίτη Σμολένσκ και Καλίνινγκραντ Κύριλλο στον πατριαρχικό θρόνο και το Τμήμα Εξωτερικών Εκκλησιαστικών Σχέσεων ανέλαβε ο υπογράφων. Προτεραιότητα τού επικεφαλής του Τμήματος ήταν η συνέχιση εκείνης της πορείας, που χάραξαν οι προκάτοχοί του στη θέση του προέδρου. Και προς τούτο ήταν σημαντικό να διατηρήσουμε τη στελεχιακή συνέχεια. Όσοι συνεργάτες προσελήφθησαν, χρησιμοποιούν στο έργο τους παραδοσιακά τις βέλτιστες πρακτικές της παλαιότερης γενιάς, γεγονός που επιτρέπει εν πολλοίς να διαφυλάξουμε και να πολλαπλασιάσουμε εκείνη τη μοναδική εμπειρία, που είχε συσσωρευθεί τα χρόνια, που το Τμήμα διοικείτο από τον νυν Αγιώτατο Πατριάρχη, καθώς και να την μεταβιβάσουμε στη νέα γενιά διπλωματών προς χάριν του εκκλησιαστικού οφέλους.

Ταυτοχρόνως, σύμφωνα με τις ανάγκες της εποχής, το Τμήμα θέτει νέους στόχους. Είναι σημαντικό να αναβαθμίσουμε ποιοτικά την πληροφόρηση της παγκόσμιας κοινής γνώμης για τη δραστηριότητα της Ρωσικής Εκκλησίας στο εξωτερικό. Για τον σκοπό αυτό αρχικά ανανεώθηκε η ιστοσελίδα του Τμήματος. Στη συνέχεια εκπονήθηκε ένα σύστημα εταιρικών σχέσεων με δικτυακές πηγές του εξωτερικού σε διάφορες γλώσσες.

Στην αρχή του τρέχοντος έτους με την οικονομική στήριξη του Ιδρύματος Υποστηρίξεως της Χριστιανικής Κληρονομιάς και Πολιτισμού τέθηκε σε λειτουργία η νέα δικτυακή πύλη του Τμήματος με πληροφορίες και αναλύσεις. Σε αυτή την πύλη μπορούν να ενημερώνονται με ειδήσεις, επίκαιρες συνεντεύξεις, αναλύσεις έγκυρων επιστημόνων και θεολόγων, καθώς και με περιεχόμενο για πολυμέσα όχι μόνον οι ρωσόφωνοι χρήστες του Διαδικτύου. Επί τακτικής βάσεως ανανεώνονται οι σελίδες σε άλλες εννιά γλώσσες: τα ουκρανικά, τα αγγλικά, τα ελληνικά, τα γερμανικά, τα γαλλικά, τα ιταλικά, τα σερβικά, τα ρουμανικά, τα αραβικά. Σύντομα προγραμματίζεται να διευρυνθεί έως τις δώδεκα ο αριθμός των μεταφράσεων σε ξένες γλώσσες.

Όλα αυτά είναι απαραίτητα, αν λάβουμε υπόψη εκείνες τις πλανητικές αλλαγές της σύγχρονης ζωής, με τις οποίες ήλθε αντιμέτωπη η Εκκλησία μας τα τελευταία χρόνια. Και η κυριότερη εξ αυτών είναι η εισπήδηση του Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως στην Ουκρανία και οι δεινότατες συνέπειες αυτής για όλη την οικουμενική Ορθοδοξία.

Υπό συνθήκες αρνήσεως συμμετοχής στην Πανορθόδοξη Σύνοδο (η οποία είχε προγραμματισθεί για τον Ιούνιο του 2016) από τις Εκκλησίες Βουλγαρίας, Αντιοχείας και Γεωργίας, η Ιερά Σύνοδος της Ρωσικής Ορθοδόξου Εκκλησίας επίσης αποφάσισε να μη συμμετάσχει σε αυτή, διότι εξ αρχής της προσυνοδικής διαδικασίας (η οποία διήρκησε περισσότερο από μισό αιώνα) η Ρωσική Εκκλησία επέμεινε στο ότι η Σύνοδος μπορεί να είναι πανορθόδοξος μόνον στην περίπτωση, που συμμετέχουν όλες οι κοινώς αναγνωρισμένες Ορθόδοξες Εκκλησίες και ότι οι αποφάσεις σε αυτή

πρέπει να λαμβάνονται δι᾽ ομοφωνίας. Και η ομοφωνία δεν είναι η απλή συμφωνία εκείνων των κατά τόπους Εκκλησιών, οι οποίες προσήλθαν στη Σύνοδο, αλλά η συμφωνία όλων των κοινώς αναγνωρισμένων κατά τόπους Εκκλησιών.

Δύο χρόνια μετά τη Σύνοδο της Κρήτης, στην οποία συμμετείχαν δέκα κατά τόπους Εκκλησίες, το Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως αποφάσισε την άνευ προηγουμένου καταπάτηση των ιερών κανόνων και των ιστορικών δεσμεύσεων, που είχε αναλάβει προ τριακοσίων ετών. Καταβλήθηκε προσπάθεια να διαλυθεί η υφιστάμενη στην Ουκρανία κανονική Ουκρανική Ορθόδοξη Εκκλησία, η οποία ενώνει εκατομμύρια πιστούς, περισσότερες από δώδεκα χιλιάδες ενορίες και περισσότερες από διακόσιες πενήντα ιερές μονές, για να αντικατασταθεί με μια νέα ψευδοεκκλησιαστική δομή στη βάση του ουκρανικού σχίσματος, εκ των πραγμάτων υπό τον έλεγχο του Φαναρίου. Η εισπήδηση του Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως δημιούργησε νέα απειλή στην ενότητα της Ορθοδοξίας τόσο στην Ουκρανία, όσο και σε όλο τον κόσμο, προκαλώντας νέο κύμα μαζικής βίας και αρπαγών ναών στην Ουκρανία.

Αυτή η εισπήδηση δεν ήταν απρόσμενη για τη Ρωσική Εκκλησία, διότι το ΤΕΕΣ γνώριζε τις μυστικές επαφές και συνομιλίες του Φαναρίου με σχισματικούς, οι οποίες διεξάγονταν κατά τη διάρκεια των προηγούμενων ετών. Από την πλευρά του το Τμήμα έπραξε παν το δυνατό, προκειμένου να αποτρέψει αυτό το σχίσμα.

Δυστυχώς οι προσπάθειες να αποτραπεί η υλοποίηση αυτών των ύπουλων σχεδίων (οι γραπτές επιστολές στο Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως και οι πολυάριθμες προσπάθειες συνομιλιών με εκπροσώπους του) δεν στέφθηκαν με επιτυχία. Η συνάντηση του Αγιωτάτου Πατριάρχη Κυρίλλου με τον Πατριάρχη Βαρθολομαίο τον Αύγουστο του 2018 ήταν η τελευταία προσπάθεια να επανέλθει ο Προκαθήμενος της Εκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως στην κανονική οδό. Όμως, η ηγεσία του Φαναρίου περιφρόνησε την εκκλησιαστική ενότητα και ειρήνη χάριν του πρόσκαιρο πολιτικού οφέλους.

Σε αυτή τη δύσκολη στιγμή οι επαφές μας με τις κατά τόπους Ορθόδοξες Εκκλησίες ήταν ιδιαιτέρως εντατικές. Όλες οι Εκκλησίες ενημερώθηκαν εγκαίρως και λεπτομερώς μέσω επίσημης αλληλογραφίας, πολλαπλών συναντήσεων και τηλεφωνικών συνομιλιών με Προκαθημένους, ιεράρχες, θεολόγους για την πραγματική εκκλησιαστική κατάσταση στην Ουκρανία, για την αυξανόμενη απειλή για την ορθόδοξη ενότητα, για τη θέση της Ρωσικής Ορθοδόξου Εκκλησίας. Ως εκ τούτου το 2018 η εισπήδηση της Κωνσταντινουπόλεως στην Ουκρανία δεν έλαβε προκαταρκτική υποστήριξη από καμία τοπική Εκκλησία.

Δεν κατάφερε η Κωνσταντινούπολη να εξασφαλίσει ευρεία υποστήριξη ούτε αφότου προσπάθησε να νομιμοποιήσει το ουκρανικό σχίσμα χορηγώντας του το λεγόμενο «αυτοκέφαλο». Στις τρεις κατά τόπους Εκκλησίες, όπου οι Προκαθήμενοι ενέδωσαν στην κολοσσιαία πίεση τόσο εκ μέρους του Φαναρίου, όσο και εκ μέρους παγκοσμίων πολιτικών δυνάμεων, δεν κατόρθωσαν να εξασφαλίσουν ορθή από διαδικαστική άποψη συνοδική απόφαση της ιεραρχίας για την αναγνώριση

του ψευδοαυτοκεφάλου του ουκρανικού σχίσματος.

Να διατηρήσουμε την Εκκλησία εντός των ορίων, που κληρονομήσαμε από τους προγόνους μας

Η εισπήδηση της Κωνσταντινουπόλεως στην Ουκρανία προκάλεσε δοκιμασίες ειδικά στην κανονική Ουκρανική Ορθόδοξη Εκκλησία. Με την υποστήριξη των τότε εν ενεργεία τοπικών Αρχών εξαπολύθηκε κύμα αρπαγών των ναών της, υιοθετήθηκαν νόμοι με διακρίσεις εις βάρος της, δεχόταν ισχυρή πολιτική, διοικητική και πληροφοριακή πίεση.

Υπό την ηγεσία του Μακαριωτάτου μητροπολίτη Κιέβου και πάσης Ουκρανίας Ονουφρίου η Ουκρανική Ορθόδοξη Εκκλησία διέρχεται με αξιοπρέπεια αυτές τις δοκιμασίες, διατηρώντας την εσωτερική της ενότητα και την ενότητα με το πλήρωμα της Ρωσικής Ορθοδόξου Εκκλησίας. Το κύμα των λεγομένων «μεταπηδήσεων των κοινοτήτων» στο σχίσμα, που ανακοινώθηκε και υλοποιήθηκε μέσω της βίας και μαζικών πλαστογραφήσεων, ανακόπηκε, χωρίς να βρει υποστήριξη στους πιστούς και ερχόμενο αντιμέτωπο με δραστήριο ενημερωτικό, νομικό και υπερασπιστικό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων έργο.

Η ενότητα της Εκκλησίας μας διατηρήθηκε, δεν συρρικνώθηκε ως προς το μέγεθος. Τουναντίον, πραγματοποιήθηκε η αποκατάσταση της ενότητας του Πατριαρχείου Μόσχας με εκείνα τα τμήματα, που βρέθηκαν αποκομμένα από τη Μητέρα Εκκλησία κατά τα δεινά χρόνια των εμφυλίων ταραχών στη Ρωσία. Ακολουθώντας την αποκατάσταση το 2007 της κοινωνίας με τη Υπερόρια Ρωσική Εκκλησία, το 2019 επανενώθηκε με τη Μητέρα Εκκλησία η Αρχιεπισκοπή των δυτικοευωπαϊκών ενοριών ρωσικής παραδόσεως.

Η διατήρηση της Ρωσικής Ορθοδόξου Εκκλησίας εντός εκείνων των γεωγραφικών ορίων, στα οποία διαμορφωνόταν στο διάβα των αιώνων, η διατήρηση και η ενίσχυση της εσωτερικής ενότητας της πολυεθνικής και μεγάλης Εκκλησίας μας, αυτό είναι το κύριο συμπέρασμα της δοκιμασίας που βιώσαμε. Όσον δε αφορά την κατάσταση εκτός των ορίων της Ρωσικής Ορθοδόξου Εκκλησίας, δυστυχώς βαθαίνει στον ορθόδοξο κόσμο το σχίσμα, το οποίο αποτέλεσε συνέπεια των ενεργειών του Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως. Όλη η Ρωσική Ορθόδοξη Εκκλησία θλίβεται για αυτό και προσεύχεται για την αποκατάσταση της ενότητας της οικουμενικής Ορθοδοξίας. Οι θρησκευόμενοι άνθρωποι δεν φέρουν ευθύνη για τις ενέργειες εκείνων, οι οποίοι αποφάσισαν να ταυτισθούν με το σχίσμα. Είναι δική τους επιλογή. Εμείς δε, καλούμαστε να διατηρήσουμε την Εκκλησία εντός εκείνων των ιστορικών ορίων, τα οποία κληρονομήσαμε από τους προγόνους μας. Και σε αυτό το Τμήμα Εξωτερικών Εκκλησιαστικών Σχέσεων του Πατριαρχείου Μόσχας θα είναι πάντα αξιόπιστος αρωγός του Αγιωτάτου Πατριάρχου και της Ιεράς Συνόδου.

Πέραν της ενισχύσεως της ενότητος της Αγίας Ορθοδοξίας, σκοπός του Τμήματος Εξωτερικών

Εκκλησιαστικών Σχέσεων είναι η διακονία της αποστολής της περί Ορθοδοξίας μαρτυρίας κατά τη σύναψη σχέσεων με άλλες χριστιανικές ομολογίες, καθώς και η συνένωση των προσπαθειών των χριστιανών έναντι των κοινών προκλήσεων της εποχής. Όπως έχει επανειλημμένως τονίσει ο Αγιώτατος Πατριάρχης Μόσχας και Πασών των Ρωσσιών Κύριλλος, αυτή η κατεύθυνση αποτελεί εκ παραδόσεως μια από τις σπουδαιότερες στη δράση του Τμήματος και αναπτύσσεται τα τελευταία χρόνια επιτυχώς και δυναμικά.

Οι σχέσεις με τη Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία μπορούν σήμερα να χαρακτηρισθούν ως μια διαμορφωθείσα «στρατηγική συμμαχία» προς υπεράσπιση του χριστιανικού πολιτισμού.

Αναμφιβόλως, κομβικό γεγονός αποτέλεσε η πρώτη στην ιστορία συνάντηση του Αγιωτάτου Πατριάρχη Μόσχας και Πασών των Ρωσσιών Κυρίλλου με τον Πάπα της Ρώμης Φραγκίσκο τον Φεβρουάριο του 2016 στην Αβάνα. Η διακήρυξη, που υιοθετήθηκε με την ολοκλήρωσή της, χάραξε για αρκετά επόμενα χρόνια το υπόδειγμα της κοινής εργασίας: υπεράσπιση της χριστιανικής ηθικής, απαλλαγή των διωκόμενων αδελφών σε διάφορες περιοχές της υφηλίου από διωγμούς, εδραίωση της ευαγγελικής αλήθειας και της μαρτυρίας περί αυτής ενώπιον της επιθετικής εκκοσμικεύσεως και του φιλελευθερισμού, διατήρηση της ειρήνης επί της γης ενώπιον της απειλής ενός νέου παγκοσμίου πολέμου.

Ένας από τους καρπούς των συμφωνιών που επιτεύχθηκαν στην Κούβα ήταν ένα γεγονός εξαιρετικής σημασίας για την Εκκλησία μας: η μεταφορά των τιμίων λειψάνων του Αγίου Νικολάου Αρχιεπισκόπου Μύρων της Λυκίας από το Μπάρι στη Μόσχα και την Αγία Πετρούπολη τον Μάιο -– Ιούλιο του 2017. Κατόρθωσαν να τα ασπασθούν περισσότεροι από δύο εκατομμύρια πιστοί από τη Ρωσία, την Ουκρανία, τη Λευκορωσία, τη Μολδαβία και άλλες χώρες.

Πολλά έπραξαν οι Εκκλησίες μας για να υποστηρίξουν τους χριστιανούς της Συρίας και να παράσχουν βοήθεια σε όλο τον δεινοπαθούντα πληθυσμό αυτής της χώρας. Οι σχετικές κοινές πρωτοβουλίες άρχισαν να υλοποιούνται σχεδόν αμέσως μετά την ιστορική συνάντηση στην Αβάνα. Πολύ γρήγορα εντάχθηκαν σε αυτές άλλες χριστιανικές κοινότητες, ακόμη και μουσουλμανικές οργανώσεις.

Συνεχίζουν να αναπτύσσονται δυναμικά οι σχέσεις της Ρωσικής Ορθοδόξου Εκκλησίας με τις αρχαίες Ανατολικές Εκκλησίες. Το άνευ προηγουμένου επίπεδο της συνεργασίας μας, που διαμορφώθηκε τα τελευταία χρόνια, επιτεύχθηκε κατά τη διάρκεια των επισκέψεων των Προκαθημένων αυτών στη Ρωσία και των συναντήσεων με τον Αγιώτατο Πατριάρχη Μόσχας και Πασών των Ρωσσιών Κύριλλο.

Είναι σημαντικό να επισημάνουμε ότι πολλές αρχαίες Ανατολικές Εκκλησίες υπηρετούν σε περιοχές, τις οποίες κατέκλυσε το κύμα των διωγμών κατά των χριστιανών. Ειδικά στη Ρωσία και

τη Ρωσική Ορθόδοξη Εκκλησία προσβλέπουν για προστασία και υποστήριξή τους. Επιπλέον, αυτές οι Εκκλησίες είναι πολύ σταθερές στην προσήλωσή τους στη χριστιανική ηθική. Τούτο και αποτελεί βάση για τη συνεργασία μας.

Μοναδική αποδείχθηκε η πρωτοβουλία ανταλλαγής αντιπροσωπειών μοναχών με την Κοπτική Εκκλησία. Αφενός, η Αίγυπτος είναι η κοιτίδα του χριστιανικού μοναχισμού, εκεί σώζονται αναλλοίωτες οι πρώτες χριστιανικές μονές, εκτίθενται σε προσκύνημα τα τίμια λείψανα των ιδρυτών του μοναχικού βίου, αναπτύσσονται προσκυνηματικές διαδρομές, που συνδέονται με την παραμονή σε αυτή τη γη της Αγίας Οικογένειας. Αφετέρου, οι Κόπτες επιδεικνύουν μεγάλο ενδιαφέρον για την παράδοση των ρωσικών ιερών μονών, στις οποίες διακρίνουν την ενσάρκωση του αυθεντικού μοναχικού πνεύματος, που ακολουθεί τον ρου των αρχαίων παραδόσεών του.

Ιδιαίτερη εγγύτητα χαρακτηρίζει τις σχέσεις μας με την Αρμενική Αποστολική Εκκλησία, πράγμα, που για άλλη μια φορά απέδειξαν οι ειρηνευτικές και μεσολαβητικές προσπάθειες της Ρωσικής Ορθοδόξου Εκκλησίας κατά την περίοδο οξύνσεως των αντιπαραθέσεων στο Ναγκόρνο Καραμπάχ το 2020. Αποτέλεσμά τους ήταν η μονή Νταντιβάνκ και άλλα προσκυνήματα του Καραμπάχ να τεθούν υπό την προστασία των Ρώσων κυανοκράνων. Το ΤΕΕΣ είχε σημαντική συμβολή και στην ίδρυση το 2016 της πατριαρχικής περιφέρειας ενοριών της Ρωσικής Ορθοδόξου Εκκλησίας στη Δημοκρατία της Αρμενίας.

Διατηρούνται πολύτιμες επαφές και με προτεσταντικές και αγγλικανικές κοινότητες του εξωτερικού και ειδικότερα με την Εκκλησία της Αγγλίας, τον Ευαγγελικό Σύνδεσμο του Μπίλι Γκράχαμ και τις Ευαγγελικές Λουθηρανικές Εκκλησίες, με χριστιανικές ανθρωπιστικές οργανώσεις. Η συνεργασία με αυτούς γίνεται πρωτίστως σε πρακτικό επίπεδο. Από κοινού βοηθάμε θύματα εκτάκτων περιστάσεων: θεομηνιών και ενόπλων συρράξεων, επί πολλά χρόνια υλοποιούμε προγράμματα, που αποβλέπουν στη διαπαιδαγώγηση των νέων στο πνεύμα των ευαγγελικών αξιών, την πρόληψη των κοινωνικά επικίνδυνων νόσων, την προστασία της υγείας των ανθρώπων, την υποστήριξη απόρων, ηλικιωμένων και αναπήρων.

Ο προτεσταντικός κόσμος και οι εξελίξεις σε αυτόν είναι ανομοιογενείς. Υπάρχουν αποκλίσεις ορισμένων κοινοτήτων υπέρ του φιλελευθερισμού της εκκλησιαστικής διδασκαλίας σύμφωνα με τις απαιτήσεις των εκκοσμικευμένων αντιλήψεων. Η Εκκλησία μας διέκοψε τις σχέσεις της με όσους έλαβαν ανέκκλητες αποφάσεις ως προς αυτά τα θέματα. Υπ' αυτήν την έννοια για πολλούς πιστούς αποτελεί γνώμονα η αμετακίνητη θέση της Ρωσικής Ορθοδόξου Εκκλησίας, η οποία απορρίπτει κάθε συμβιβασμό στη σφαίρα της ηθικής και μαρτυρεί περί της διαχρονικότητας για τους χριστιανούς των βιβλικών ηθικών αρχών.

Στην προώθηση των πρωτοβουλιών της Ρωσικής Ορθοδόξου Εκκλησίας σε παγκόσμια κλίμακα συντελεί η συμμετοχή της στις διαχριστιανικές οργανώσεις, μεταξύ των οποίων ιδιαίτερη θέση καταλαμβάνει το Παγκόσμιο Συμβούλιο Εκκλησιών. Η φωνή μας είναι περιζήτητη σε αυτούς τους χώρους, εισακούεται σε σημαντικά για εμάς ζητήματα. Με τη σειρά τους ειδικά το Πατριαρχείο

Μόσχας και προσωπικά ο Αγιώτατος Πατριάρχης Κύριλλος από τη θέση του προέδρου του Τμήματος Εξωτερικών Εκκλησιαστικών Σχέσεων του Πατριαρχείου Μόσχας πέτυχαν ώστε όλα τα έγγραφα στο Παγκόσμιο Συμβούλιο Εκκλησιών να εγκρίνονται δι᾽ ομοφωνίας, γεγονός που επιτρέπει στους ορθοδόξους εντεταλμένους να ασκούν επιρροή στο περιεχόμενό τους.

Προτεραιότητα η προστασία των χριστιανών, ο διάλογος και η σχέση καλής γειτονιάς

Πρέπει να επισημάνουμε την ενεργό ανάπτυξη των σχέσεων του ΤΕΕΣ με εκπροσώπους άλλων θρησκευτικών παραδόσεων. Αναπτύσσεται και ο διάλογος της Ρωσικής Ορθοδόξου Εκκλησίας με διεθνείς μουσουλμανικές οργανώσεις, όπως η Παγκόσμια Μουσουλμανική Λίγκα.

Ένα από τα λαμπρά παραδείγματα διομολογιακής και διαθρησκειακής συνεργασίας ήταν η δράση της συγκροτηθείσης το 2017 με την ευλογία του Αγιωτάτου Πατριάρχη Κυρίλλου Διαθρησκειακής Ομάδας Εργασίας για την παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας στον πληθυσμό της Συρίας, οι μετέχοντες στην οποία συνήλθαν υπό την αιγίδα του Συμβουλίου για τη Συνεργασία με τις Θρησκευτικές Ενώσεις παρά τω Προέδρω της Ρωσίας. Στο έργο της ενεπλάκησαν όχι μόνον οι μεγαλύτερες χριστιανικές, αλλά και οι μουσουλμανικές οργανώσεις της χώρας μας. Η ομάδα εργασίας επισκεύασε πενταόροφο σχολείο μέσης εκπαιδεύσεως χωρικότητας 1200 μαθητών στο διαμέρισμα Μπάρζα της Δαμασκού, που είχε καταστραφεί κατά τις εχθροπραξίες. Τα μέσα για την αναστήλωση του σχολείου συγκέντρωσαν οι θρησκευτικές κοινότητες της Ρωσίας. Σεβαστό μερίδιο αυτών αποτέλεσε η προσωπική προσφορά του Αγιωτάτου Πατριάρχη Μόσχας και Πασών των Ρωσσιών Κυρίλλου.

Από το 2017 έως το 2019 η Διαθρησκειακή Ομάδα Εργασίας μετέφερε περισσότερο από εκατό τόνους ανθρωπιστικής βοήθειας στη Λαττάκεια, τη Χομς, το Χαλέπι, τη Δαμασκό και την κοιλάδα Μπεκάα. Όλες οι ανθρωπιστικές πρωτοβουλίες διενεργήθηκαν από κοινού με χριστιανούς και μουσουλμάνους ηγέτες της Συρίας.

Η ανθρωπιστική πτυχή καθίσταται σημαντική κατεύθυνση συνεργασίας του Τμήματος Εξωτερικών Εκκλησιαστικών Σχέσεων και διαφόρων φορέων της Ρωσικής Ομοσπονδίας. Χάρη σε αυτή τη συνεργασία υλοποιήθηκε ολόκληρη σειρά πρωτοβουλιών με σκοπό την υποστήριξη της Ορθοδόξου Εκκλησίας της Αντιοχείας.

Το ΤΕΕΣ προσπαθεί προγραμματισμένα να προσελκύει το ενδιαφέρον της διεθνούς κοινής γνώμης στο πρόβλημα των διωγμών κατά των χριστιανών. Εξαιτίας διαδοχικών αιματηρών συγκρούσεων οι χριστιανικές κοινότητες των αρχαίων βιβλικών γαιών στην Ανατολή βρέθηκαν απροστάτευτες υπό την πίεση της τρομοκρατίας και του εξτρεμισμού. Υπό τον μανδύα του Ισλάμ, οι ένοπλοι είχαν σκοπό να εξαφανίσουν όχι μόνον τους χριστιανούς ως τέτοιους, αλλά και κάθε ίχνος της δισχιλιετούς παρουσίας τους. Το Τμήμα Εξωτερικών Εκκλησιαστικών Σχέσεων παρήγαγε σοβαρό

έργο, προκειμένου το θέμα της προστασίας των δικαιωμάτων των χριστιανών να υποστηρίζεται διαρκώς στον δημόσιο χώρο.

Τον Μάρτιο του 2015 στο Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ 65 κράτη ενέκριναν το πρώτο του είδους ψήφισμα υπέρ των χριστιανών της Μέσης Ανατολής, την πρωτοβουλία για το οποίο ανέλαβε το Πατριαρχείο Μόσχας. Από το 2015 ως το 2019 στην Αθήνα και τη Βουδαπέστη διεξήχθησαν τέσσερα διεθνή φόρα, αφιερωμένα στους διωγμούς κατά των χριστιανών, καθώς και στον θρησκευτικό και πολιτισμικό πλουραλισμό και την ειρηνική συνύπαρξη στη Μέση Ανατολή. Η Ρωσική Ορθόδοξη Εκκλησία έλαβε ενεργό μέρος σε αυτές τις εκδηλώσεις.

Και εάν για τη Συρία μπορούμε να διαπιστώσουμε ότι η φυγή των χριστιανών από εκεί ανακόπηκε, η θέση των αδελφών μας σε πολλές χώρες της Αφρικής έγινε τα τελευταία χρόνια πραγματικά τραγική. Ειδικά η Αφρική, η ήπειρος με τον πλέον δυναμικά αυξανόμενο χριστιανικό πληθυσμό ανά τον κόσμο, κατέστη η περιοχή, όπου περισσότερο από οπουδήποτε δολοφονούνται χριστιανοί για την πίστη τους.

Η Ρωσική Ορθόδοξη Εκκλησία καταβάλλει δυναμικές προσπάθειες, που αποβλέπουν στην υπεράσπιση των χριστιανών της Αφρικής. Κατά κανόνα τα περιστατικά των διωγμών παραμένουν ατιμώρητα, αποσιωπώνται από τα ΜΜΕ και είναι σχεδόν άγνωστα στην ευρεία κοινή γνώμη. Ως εκ τούτου μια από τις πρωταρχικές μορφές υποστηρίξεως των χριστιανών της Αφρικής είναι η μετάδοση πληροφοριών περί της δεινής καταστάσεώς τους. Το ΤΕΕΣ παρακολουθεί την κατάσταση αυτή και πάντοτε αντιδρά στα περιστατικά της γενοκτονίας των χριστιανών.

Μιλώντας για τους λοιπούς στόχους, που εντάσσονται στις αρμοδιότητες του Τμήματος, είναι αδύνατο να μην αναφερθούμε στον διάλογο με τους παλαιοπίστους. Η υπερκέραση του τραγικού διχασμού, που συνέβη τον 17^{ο} αι., αποτελεί τον τελικό σκοπό αυτής της συνεργασίας, η οποία προς το παρόν δεν έχει σαφώς χαραγμένες κατευθύνσεις. Στο πλαίσιο της Επιτροπής για τα θέματα των ενοριών παλαιοπίστων συζητούνται οι αρχές και οι μορφές συμμετοχής αυτών των ενοριών στην κοινή εκκλησιαστική ζωή εντός της Ρωσικής Εκκλησίας. Υπό την αιγίδα του Τμήματος λειτουργεί το Πατριαρχικό Κέντρο Παλαιορωσικού Πολιτισμού, που ιδρύθηκε και αξιοποιεί τις υποδομές του ναού της Αγίας Σκέπης της Παναγίας στο Ρούμπτσοβο της Μόσχας με σκοπό τον συντονισμό των δραστηριοτήτων αυτών των ενοριών.

Ένας άλλος στόχος ενώπιον του Τμήματος Εξωτερικών Εκκλησιαστικών Σχέσεων είναι η υποστήριξη του διαλόγου Εκκλησίας και Πολιτείας. Είναι σημαντικό συστατικό της μαρτυρίας της Εκκλησίας μας, που αποβλέπει στον έξω κόσμο.

Ιδιαίτερη αποστολή του Τμήματος είναι η φροντίδα των συμπατριωτών μας, που διαβιούν στο εξωτερικό. Αυτό το έργο επιτελείται σε συνεργασία με τη Διεύθυνση του Πατριαρχείου Μόσχας επί

των ιδρυμάτων εξωτερικού, καθώς και με το υπουργείο Εξωτερικών της Ρωσίας, τον οργανισμό «Rossotrudnichestvo» και το ίδρυμα «Ρωσικός κόσμος».

Τη χρονιά που εορτάζεται η 75η επέτειος του Τμήματος, χρειάζεται να επισημανθεί ότι το ΤΕΕΣ δεν έχει κάποια δική του ημερήσια διάταξη, η οποία θα μπορούσε να διαφέρει από εκείνη όλης της Εκκλησίας. Και δεν καθορίζουμε εμείς την πολιτική της Εκκλησίας στον τομέα των εξωτερικών εκκλησιαστικών σχέσεων, την καθορίζουν οι εκκλησιαστικές Αρχές: η Ιερά Σύνοδος της Ιεραρχίας, η Διαρκής Ιερά Σύνοδος με επικεφαλής τον Πατριάρχη. Οι δύσκολες, αλλά αναπόφευκτες αποφάσεις περί μη συμμετοχής της Εκκλησίας μας στη Σύνοδο της Κρήτης, περί διακοπής της ευχαριστιακής κοινωνίας με το Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως, περί διαγραφής από τα Ιερά Δίπτυχα εκείνων των Προκαθημένων, οι οποίοι αναγνώρισαν το ουκρανικό σχίσμα, ελήφθησαν αποκλειστικά από τη Διαρκή Ιερά Σύνοδο. Και όλες οι άλλες θεμελιώδεις αποφάσεις στον τομέα των εξωτερικών εκκλησιαστικών σχέσεων λαμβάνονται από τη Σύνοδο με μετέπειτα έγκριση από την Ιερά Σύνοδο της Ιεραρχίας. Ο στόχος του Τμήματος συνίσταται στο να ετοιμάσει αυτές τις αποφάσεις και στη συνέχεια να τις εξηγήσει σε όλο τον κόσμο. Και, βεβαίως, να πράξει παν το δυνατό, ώστε τα συμφέροντα της Ρωσικής Εκκλησίας να είναι σε κάθε περίπτωση σεβαστά.

Υπάρχουν πράγματα, που εξαρτώνται από τη δράση του Τμήματος, αλλά υπάρχουν και όσα δεν εξαρτώνται από αυτό, όπως για παράδειγμα η εξωτερική πολιτική κατάσταση. Είναι δεδομένη και δεν μπορούμε να την επηρεάσουμε. Είναι προφανώς, ότι η κατάσταση γύρω από τη Ρωσία δεν μπορεί παρά να επηρεάσει την κατάσταση γύρω από τη Ρωσική Εκκλησία. Και παρόλο που η Εκκλησία μας είναι πολυεθνική, έχει επαρχίες και ενορίες σε διάφορα κράτη, οι κακοπροαίρετοι ενίοτε την ταυτίζουν με το ρωσικό κράτος, κηρύσσοντας την σχεδόν ως «πέμπτη φάλαγγα» σε άλλες χώρες. Και αυτό είναι επίσης δεδομένο.

Όμως υπάρχουν και εκείνα, στα οποία μπορούμε να ασκήσουμε επιρροή. Υπό τις σημερινές συνθήκες ιδιαίτερη σημασία αποκτούν η προστασία της καθαρότητας της ορθοδόξου πίστεως και η μαρτυρία αυτής ενώπιον της ετερόδοξης κοινότητας, η υπεράσπιση της αγιοπατερικής αντιλήψεως της συνοδικότητας της Ορθοδόξου Εκκλησίας, η προστασία των διωκόμενων χριστιανών, ο διάλογος με εκπροσώπους άλλων παραδόσεων και θρησκευτικών ομολογιών. Υπάρχουν πολλές απαιτήσεις από το ΤΕΕΣ.

Και είναι σημαντικό ότι το ΤΕΕΣ, ως δομικό τμήμα της Ρωσικής Ορθοδόξου Εκκλησίας θα συμβάλει περαιτέρω στην επίλυση πολλών προβλημάτων στην κοινωνία, θα συντελεί στον τερματισμό ενόπλων συρράξεων, στις σχέσεις καλής γειτονιάς μεταξύ των λαών και γενικότερα στον πολλαπλασιασμό του καλού και της εντεταλμένης από τον Θεό δικαιοσύνης στο ανθρώπινο κοινόβιο.

«Εκκλησιαστικός κήρυξ» / Υπηρεσία Επικοινωνίας του ΤΕΕΣ

Μια πηγή: https://mospat.ru/gr/news/88277/